

LYRIEK uit de
ENGELSE ROMANTIEK

LYRIEK
uit de
ENGELSE ROMANTIEK

75 Gedichten van
Wordsworth, Coleridge,
Keats, Shelley, en Byron

Gekozen en vertaald door
Cornelis W. Schoneveld

* *
*

tweetalige uitgave

Brave New Books
2019

Copyright vertaling © 2019: C. W. Schoneveld

ISBN 9789402196825 / NUR 306

INHOUD

Voorwoord	12
 I. William Wordsworth	 15
1. I wandered lonely as a cloud Ik trok als 'n wolk zo eenzaam rond	17
2. My heart leaps up Mijn hart springt op	17
3. Strange fits of passion have I known Een vreemde hartstocht deed zich voor	19
4. She dwelt among the untrodden ways Zij woonde bij de Duivenbron	21
5. I travelled among unknown men Ik trok door overzees gebied	21
6. Three years she grew Van haar, die maar drie jaren groeide	23
7. Lucy Gray, or Solitude Lucy Gray, of eenzaamheid	25
8. A slumber did my spirit seal Mijn geest maakte een sluimering door	31
9. She was a Phantom of delight Zij was een droombeeld van genot	31
10. The Reverie of Poor Susan Mijmering over arme Suzanna	33

11. The Green Linnet De groene vlasvink	35
12. To the Cuckoo Aan de koekoek	37
13. To a Skylark Aan een leeuwerik	39
14. The Solitary Reaper De eenzame oogstster	41
15. Lines Composed a Few Miles above Tintern Abbey Op een hernieuwd bezoek aan de oevers van de Wye	43
16. The Tables Turned De rollen omgedraaid	51
17. Scorn not the Sonnet [sonnet] Zwijg, vitter op 't sonnet	53
18. Composed upon West Minster Bridge [sonnet] Gedicht op de Westminster brug	55
19. It is a beauteous evening [sonnet] De fraaie avond valt	55
20. Surprised by Joy [sonnet] Verrast door vreugd	57
21. The World Is Too Much With Us [sonnet] De wereld overheerst ons	56
22. Mutability [sonnet] Veranderlijkheid	58
23. Steamboats, Viaducts, and Railways [sonnet] Stoomboten, viaducten, and spoorwegen	59

II. Samuel Taylor Coleridge	61
24. Kubla Khan Kubla Khan	63
25. This Lime-tree bower my Prison Dit lindeboom prieel, mijn kerker	65
26. Reflections on Having Left a Place of Retirement Gedachten na 't verlaten van een eenzaam oord	71
27. Love Liefde	75
28. Frost at Midnight Vorst te middernacht	81
29. The Eolian Harp De windharp	85
30. Dejection: An Ode Verslagenheid: een ode	89
31. Recollections of Love Liefdesherinneringen	97
32. Youth and Age Jeugd en ouderdom	99
33. To Nature [sonnet] Aan de natuur	101
34. To the River Otter [sonnet] Aan de rivier de Otter	103
35. Work without Hope [sonnet] Werk zonder hoop	103
36. Epitaph Graftchrift	105

III. John Keats	107
37. Ode to a Nightingale Ode aan een nachtegaal	109
38. Hymn to Pan Lofzang aan Pan	113
39. Ode to Psyche Ode aan Psyche	117
40. Ode on a Grecian Urn Ode op een Griekse urn	121
41. To Autumn Aan de herfst	125
42. Ode on Melancholy Ode aan de melancholie	127
43. La Belle Dame sans Merci La Belle Dame sans merci	129
44. The Eve of St. Agnes De wake van St Agnes	113
45. When I have fears [sonnet] Als vrees mij treft	155
46. The Human Seasons [sonnet] De menselijke jaargetijden	155
47. To Sleep [sonnet] Aan de slaap	157
48. Why did I laugh tonight? [sonnet] Waarom lachte ik vannacht?	157
49. On the Grasshopper and Cricket [sonnet] Op de sprinkhaan en de krekel	159
50. Bright Star [sonnet] Pracht ster	159

IV. Percy Bysshe Shelley	161
51. Good-night? Goede nacht?	163
52. Hymn of Pan Lofzang van Pan	163
53. Hymn of Apollo Lofzang van Apollo	165
54. Stanzas Written in Dejection, near Napels Strofen geschreven in bedruktheid, bij Napels	169
55. To Night Aan vannacht	171
56. Ode to the West Wind Ode aan de westenwind	173
57. The Flower That Smiles Today De bloem die lacht vandaag	179
58. Love's Philosophy Liefdesfilosofie	181
59. The Flight of Love De vlucht der liefde	181
60. To a Skylark Aan een leeuwerik	183
61. Ozymandias [sonnet] Ozymandias	191
62. A Lament Een klacht	191

V. George Gordon, Lord Byron	193
63. Written after Swimming from Sestos to Abydos Geschreven na het zwemmen van Sestos naar Abydos	195
64. Aristomenes Aristomenes	195
65. She Walks in Beauty Zij schrijdt in schoonheid	197
66 Epistle to Augusta Brief aan Augusta	197
67. Love's Last Adieu Liefdesvaarwel	205
68. Oh! Snatched Away in Beauty's Bloom Oh! Uit de bloei van schoonheid weggerukt	209
69. Fill the Goblet Again: a Song Vul het glas nog een keer: een lied	211
70. Stanzas written on the road between Florence and Pisa Verzen geschreven op de weg Van Florence naar Pisa	213
71. We'll go no more a-roving Dus gaan we niet meer dwalen	213
72. By the Rivers of Babylon Bij de rivieren van Babel	215
73. Solitude Eenzaamheid	215
74. Sonnet on Chillon Sonnet op Chillon	217
75. Farewell to the Muse Vaarwel aan de muze	217
Aantekeningen	221

VOORWOORD

Het is ondoenlijk, en historisch ook niet eenduidig, om te bepalen wanneer en waardoor de stroming in de Engelse letterkunde is ontstaan, en meer nog in Europa als geheel, die we de Romantiek zijn gaan noemen. Er zijn een groot aantal factoren geweest die daarbij een rol hebben gespeeld, zoals de verschuiving van een steeds minder welvarend landleven naar een druk maar karig bestaan in de stad, gepaard gaande met de rasse groei van de industrialisatie. Nostalgie en herbeleving van de waarden van het individuele tegenover het algemene belang waren hiervan het gevolg. Ook de intellectuele kenmerken van de achttiende-eeuwse Verlichting met de bijbehorende nadruk op rationaliteit en algemene geldigheden wekten reacties op. Deze gingen de waarde van het gevoel en de individualiteit benadrukken en herwaarderen. In politiek opzicht speelde daarbij de verwording van de oorspronkelijke democratische idealen die in de Franse revolutie tot uitbarsting waren gekomen een rol. Ook het idee zelf van gemeenschappelijke idealen wekte tegenkrachten op.

In Engeland is het de dichter William Wordsworth geweest die, na zijn aanvankelijk fanatieke enthousiasme voor de Franse zaak en zijn verblijf in Frankrijk, rust vond in het Engelse landleven. Daar wendde hij zich tot de dichtkunst en zo kwam hij ook tot de gevleugelde definitie van (zijn) poëzie als "de spontane overvloeïing van krachtige gevoelens" die vervolgens "herinnerd in alle rust" op schrift worden gesteld in een gedicht. Deze uitspraak door Wordsworth komt voor in het voorwoord bij de tweede druk van een bloemlezing van gedichten van hemzelf en zijn vriend Samuel Coleridge. Die bundel, *Lyrical Ballads* uit 1798, wordt wel gezien als het uitgangspunt van de Engelse romantiek.

Maar er waren al eerdere aanzetten. Een daarvan was het sonnet, dat al 150 jaar lang niet meer beoefend was. Bepalend daarbij was de unieke uitgave van veertien sonnetten gedicht door Lisle Bowles en door hem uitgegeven in 1787. Dat heeft de herleving van die dichtvorm tot gevolg gehad, zodat van alle vijf dichters in deze bloemlezing één of meerdere sonnetten konden worden opgenomen. De ver-

dere keuze berust niet op uitgesproken principes, behalve dan dat er van elke dichter telkens één extra lang gedicht werd gekozen, dat hetzij verhalend van karakter is (no. 44, door Keats), een uitvoerig eerbetoon aan de dichtkunst biedt (no. 60 door Shelley), een vergeefse uitgesponnen klacht aan een geliefde vormt (no. 30 door Coleridge), een innige liefdesverklaring aan een onbereikbare verwant is (no. 66 door Byron), of een ontroerende herinnering aan een landelijk verleden en zijn geliefde jongere zus vastlegt (no. 15 door Wordsworth).

De vertalingen handhaven steeds de oorspronkelijke versvorm, waarbij metra, rijmschema's en rijmvormen werden behouden. Het inspringen van regels weerspiegelt steeds het rijmpatroon in het origineel en in de vertaling, en kan daarmee afwijken van dat in de oorspronkelijke teksten.

I. William Wordsworth

1770-1850

1. I wandered lonely as a cloud

I wandered lonely as a cloud
That floats on high o'er vales and hills,
When all at once I saw a crowd,
A host, of golden daffodils;
Beside the lake, beneath the trees,
Fluttering and dancing in the breeze.

Continuous as the stars that shine
And twinkle on the milky way,
They stretched in never-ending line
Along the margin of a bay:
Ten thousand saw I at a glance,
Tossing their heads in sprightly dance.

The waves beside them danced; but they
Out-did the sparkling waves in glee:
A poet could not but be gay,
In such a jocund company:
I gazed—and gazed—but little thought
What wealth the show to me had brought:

For oft, when on my couch I lie
In vacant or in pensive mood,
They flash upon that inward eye
Which is the bliss of solitude;
And then my heart with pleasure fills,
And dances with the daffodils.

2. My heart leaps up

My heart leaps up when I behold
A rainbow in the sky:
So was it when my life began; +
So is it now I am a man;

1. Ik trok als 'n wolk zo eenzaam rond

Ik trok als 'n wolk zo eenzaam rond
Hoog zwevend over berg en dal,
Toen ik ineens een goudveld vond
Van narcissen, haast zonder tal;
Onder de bomen bij het meer
Wuifden ze dansend heen en weer.

Gestadig als een sterren rij
Die flonkert in de melkwegstreek
En tot de einder stonden zij
De oever langs zover ik keek:
Tienduizenden in volle glans
Kelk-knikkend in een dartele dans.

Ook golven dansten mee, maar zij
Deden toch onder in jolijt:
Wat kan een dichter zijn dan blij
In sferen zo vol vrolijkheid?
Ik keek—en keek, maar zag nog niet
De rijkdom die dat beeld nu biedt:

Want vaak als, op mijn sofa, ik
Lig in gepeins of ledigheid,
Doorstralen zij de interne blik
Die mij in eenzaamheid verblijdt,
En dan vult vrolijkheid mijn geest,
Die meedanst in dat narcisfeest.

2. Mijn hart springt op

Mijn hart springt op, als 't oog verblijdt
Een regenboog weer ziet:
Zo vroeg als ik me al heugen kan;
Zo geldt 't ook nu voor mij als man;

Be it when I shall grow old,
Or let me die!
The Child is father of the Man;
And I could wish my days to be
Bound each to each by natural piety.

3. **Strange fits of passion have I known**

Strange fits of passion have I known:
And I will dare to tell
But in the lover's ear alone,
What once to me befell.

When she I loved looked every day
Fresh as a rose in June,
I to her cottage bent my way,
Beneath an evening-moon.

Upon the moon I fixed my eye,
All over the wide lea;
With quickening pace my horse drew nigh
Those paths so dear to me.

And now we reached the orchard-plot;
And, as we climbed the hill,
The sinking moon to Lucy's cot
Came near, and nearer still.

In one of those sweet dreams I slept,
Kind Nature's gentlest boon!
And all the while my eye I kept
On the descending moon.

My horse moved on; hoof after hoof
He raised, and never stopped:
When down behind the cottage roof,

Zo zij het in mijn oude tijd—
Kom dood, zo niet!
De Knaap is vader van de Man:
Laat mij dan dagelijks zijn geleid
Door aan natuur gebonden piëteit.

3. Een vreemde hartstocht deed zich voor

Een vreemde hartstocht deed zich voor
In mij, en 'k durf alleen
Te fluisteren in het minnaars oor
Wat eens aan mij verscheen.

Toen wie ik liefhad schoonheid puur
Als 'n juniroos bezat,
Ging ik bij maan in 't avonduur
Eens naar haar hut op pad.

Ik hield de maan steeds in het zicht,
Het wijde landschap door;
Mijn rijpaard draafde als een schicht
Langs mijn geliefde spoor.

Nu kwam het bij de boomgaard aan,
Beklom de heuveltop,
En laag, steeds lager zocht de maan
De hut van Lucy op.

Mijn liefste gift, als droomgezicht,
Door de natuur gedaan!
En steeds hield ik mijn oog gericht
Op 't dalen van de maan.

Mijn paard trad verder, nu stapvoets,
En stilstaan deed het niet—
Toen achter 't huisje onverhoeds

At once, the bright moon dropped.
What fond and wayward thoughts will slide
Into a Lover's head!
"O mercy!" to myself I cried,
"If Lucy should be dead!"

4. **She dwelt among the untrodden ways**

She dwelt among the untrodden ways
Beside the springs of Dove,
A Maid whom there were none to praise
And very few to love:

A violet by a mossy stone
Half hidden from the eye!
Fair as a star, when only one
Is shining in the sky.

She lived unknown, and few could know
When Lucy ceased to be;
But she is in her grave, and, oh,
The difference to me!

5. **I travelled among unknown men**

I travelled among unknown men,
In lands beyond the sea;
Nor, England! did I know till then
What love I bore to thee.

'T is past, that melancholy dream!
Nor will I quit thy shore
A second time; for still I seem
To love thee more and more.

De maan zich vallen liet.
 Hoe sluipt een vreemd en dwaas idee
 Soms in een minnaars brein!
 Want ik riep uit, "O hemel, nee!"
 "Als Lucy dood zou zijn!"

4. Zij woonde bij de Duivenbron

Zij woonde bij de Duivenbron
 In onbezocht terrein,
 Geen mens die 't meisje prijzen kon,
 Laat staan haar minnaar zijn:

Een bloem bij een bemoste steen
 Half voor het oog verhuld!
 Als 'n ster zo schoon, als er slechts één
 De lucht met fonkeling vult.

Daar niemand Lucy leven zag
 Ging stil haar tijd voorbij;
 Maar zij is in haar graf, en, ach,
 Wat een verschil voor mij!

5. Ik trok door overzees gebied

Ik trok door overzees gebied
 Naar volk mij niet vertrouwd;
 En wist toen, Engeland, nog niet
 Hoeveel ik van jou houd !

Die droeve droom is nu voorbij!
 En ik verlaat jouw kust
 Niet weer, want steeds meer word ik mij
 De zucht naar jou bewust.

Among thy mountains did I feel
 The joy of my desire;
 And she I cherished turned her wheel
 Beside an English fire.

Thy mornings showed, thy nights concealed,
 The bowers where Lucy played;
 And thine too is the last green field
 That Lucy's eyes surveyed.

6. **Three years she grew**

Three years she grew in sun and shower,
 Then Nature said, "A lovelier flower
 On earth was never sown;
 This Child I to myself will take;
 She shall be mine, and I will make
 A Lady of my own.

"Myself will to my darling be
 Both law and impulse: and with me
 The Girl, in rock and plain,
 In earth and heaven, in glade and bower,
 Shall feel an overseeing power
 To kindle or restrain.

"She shall be sportive as the fawn
 That wild with glee across the lawn
 Or up the mountain springs;
 And hers shall be the breathing balm,
 And hers the silence and the calm
 Of mute insensate things.

"The stars of midnight shall be dear
 To her; and she shall lean her ear
 In many a secret place
 Where rivulets dance their wayward round,

Je berglandschap schonk aan mijn ziel
De wens van vreugd zo puur;
En zij, mijn lief, draaide haar wiel
Nabij een Engels vuur.

Jouw nacht verborg, jouw dag gaf vrij
Waar Lucy's speelveld lag;
Aan jou hoort ook de laatste wei
Die Lucy's oog nog zag.

6. Van haar, die maar drie jaren groeide

Van haar, die daar maar drie jaar groeide,
Zei de Natuur, "Op aarde bloeide
Nooit liefelijker bloem;
Ik neem dit kind nu mee van daar;
Een vrouw maak ik dan eens van haar,
Die ik de mijne noem.

"Ik breng haar wet en aandrift bij:
Zo voelt mijn lief, op rots en wei,
In hemelruim en aard,
In vrijplaats en beslotenheid,
Altijd een kracht die begeleidt
En aanvuurt of bedaart.

"Als 'n hert zo dartel is zij dan
Dat wild en vrolijk springen kan
Langs bergkam of vallei:
Aan haar de ademing die sust,
Aan haar de stilte en de rust
Van dingen zintuigvrij.

"Nachtsterren aan de hemelbaan
Zijn haar zeer lief; 't oor leent zij aan
Waar 't grillig beekje ligt
Dat kringelend in 't geheim zich uit